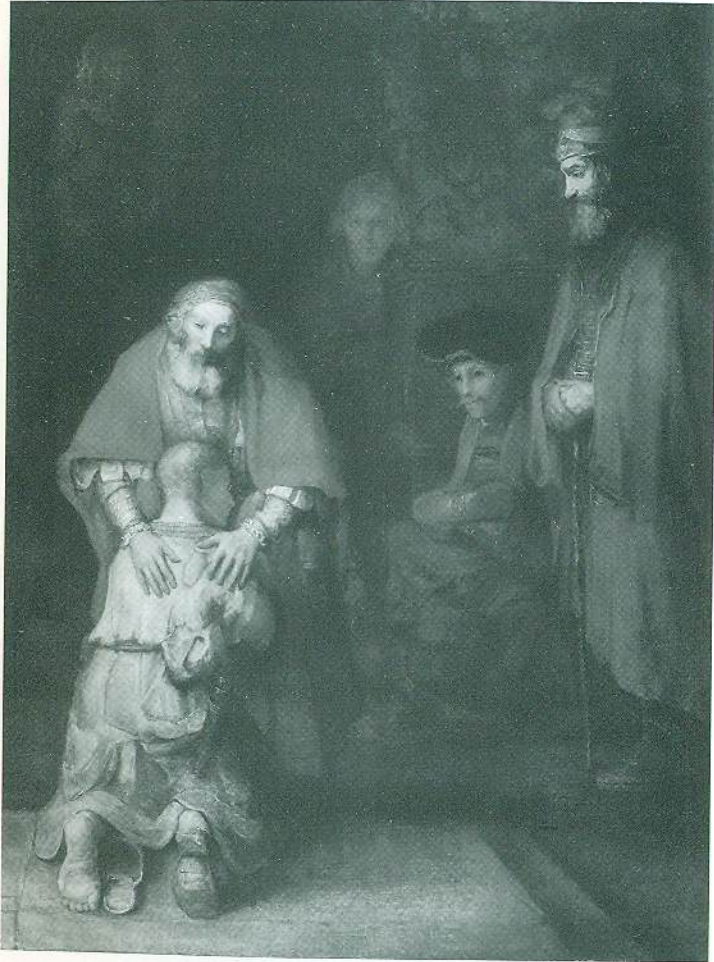

ІСТОРІЯ ПРО ДВОХ СИНІВ ТА ЇХНЬОГО БАТЬКА

...В одного чоловіка було два сини. Молодший з них сказав батькові: “Тату, дай мені ту частину маєтку, що мені припадає”. І батько розділив між ними свій маєток. Кілька днів потім, молодший, зібравши все, подався у край далекий і там розтратив свій маєток, живши розпусно. І от як він усе прогайнував, настав великий голод у тім краю, і він почав бідувати. Пішов він і найнявся до одного з мешканців того краю, і той послав його на своє поле пасти свині. І він бажав би був наповнити живіт свій стручками, що їх їли свині, та й тих ніхто не давав йому. Опам’ятавшись, він сказав до себе: Скільки то наймитів у мого батька мають

подостатком хліба, а я тут з голоду конаю. Встану та й піду до батька мого і скажу йому: “Отче, я прогрішився проти неба й проти тебе! Я недостойний більше зватися твоїм сином. Прийми мене як одного з твоїх наймитів”. І встав він і пішов до батька свого. І як він був іще далеко, побачив його батько й, змилосердившись, побіг, на шию йому кинувся і поцілував його. Тут син сказав до нього: “Отче, я прогрішився проти неба й проти тебе. Я недостойний більше зватися твоїм сином”. А батько кликнув до слуг своїх: “Притьмом принесіть найкращу одіж, одягніть його, дайте йому на руку перстень і сандалі на ноги. Та приведіть годоване теля і заріжте, і їжмо, веселімся, бо цей мій син був мертвий, і ожив, пропав був, і знайшовся”. І вони заходились веселитися.

А старший його син був у полі; коли ж він, повертаючись, наблизився до дому, почув музику й танці. Покликав він одного із слуг і спитав, що воно таке було б. Той же сказав йому: “Брат твій повернувся, і твій батько зарізав годоване теля, бо знайшов його живим-здоровим”. Розгнівався той і не хотів увійти. І вийшов тоді батько й почав його просити. А той озвався до батька: “Ось стільки років служу тобі й ніколи не переступив ні однієї заповіді твоєї, і ти не дав мені ніколи козеняти, щоб з друзями моїми повеселитись. Коли повернувся цей син твій, що проїв твій маєток з блудницями, ти зарізав для нього годоване теля”. Батько ж сказав до нього: “Ти завжди при мені, дитино, і все мое – твоє. А веселитись і радіти треба було, бо оцей брат твій був мертвий і ожив, пропав був і знайшовся” (Лк. 15, 11-32).

ПРОЛОГ: ЗУСТРІЧ ІЗ КАРТИНОЮ

■
Репродукція

Якось мені випала нагода побачити репродукцію фрагменту картини Рембрандта “Повернення блудного сина”. Ця, здавалося б, незначна подія поклала початок тривалим духовним пошукам, які, властиво, й дали мені змогу переосмислити своє життєве покликання й набутти нових сил, щоб жити згідно з ним. Я розповім вам про людину ХХ століття, яка шукає сенс життя. У центрі цього пошуку – полотно ХVІІ століття, його творець, притча, що дійшла до нас із І століття, та її автор.

Ця історія розпочалася восени 1983 року в селі Тролі, що у Франції. Я провів тут декілька місяців у спільноті Ляш-Ковчег, яка опікується розумово

неповносправними особами. Заснована 1964 року канадійцем Жаном Ванье, спільнота в Тролі стала першою із понад дев'яноста спільнот, поширених по всьому світі.

Одного дня я вирішив відвідати мою подругу Сімон Лендріен, яка працювала в невеликому інформаційному центрі спільноти. Під час розмови я мимоволі кинув погляд на великий плакат, що висів на дверях. На ньому було зображено старця в довгому червоному плащі, який ніжно обіймає вбраного в лахміття молодого чоловіка, що впав перед ним на коліна. Я не міг відвести погляду від цієї сцени. А потім відчув, наскільки мене захопив отой тісний внутрішній зв'язок між двома постатями, пурпурово-червоний колір плаща старця, золотисто-жовта туніка хлопця і таємниче світло, що огортало їх обох. Проте найбільше мене вразили руки старого чоловіка – так, саме старечі руки, які обіймали молодечі плечі. Ці руки немов торкалися і мене, причому так, як ще ніхто ніколи не торкався.

– Розкажи мені про цей плакат, – попросив я Сімон, відчуваючи, що перестав уважно стежити за нашою розмовою.

– Це репродукція картини Рембрандта “Блудний син”. Тобі подобається?

А я продовжував уважно вивчати плакат і врешті пробурмотів:

– Гарна, навіть більше, ніж просто гарна... Дивлячись на неї, хочеться сміятися і плакати водночас... Мені важко висловити, що відчуваю, коли її бачу, проте вона глибоко мене заторкує.

– Думаю, тобі варто придбати таку репродукцію. Вони продаються в Парижі, – сказала Сімон.

– Звичайно, обов'язково її придбаю, – погодився я.

Уперше я побачив “Блудного сина” одразу після виснажливої шеститижневої мандрівки по Сполучених Штатах, упродовж якої читав лекції, закликаючи християнські спільноти докласти максимум зусиль, щоб запобігти насиллю та війні в Центральній Америці. По закінченні лекцій я був настільки втомлений, що ледве пересував ноги. Мої думки плуталися, я почувався самотнім і потребував відпочинку. Під час поїздки я діяв як сильний борець за справедливість та мир, що безстрашно дивиться в лице силам зла. А по її завершенні почував себе беззахисною дитиною, котра от-от розплачеться на колінах у матері. Після спілкування з прихильною, а часом, навпаки, бунтівливою аудиторією, я відчував спустошливу самотність і був майже готовий прислухатися до спокусливих голосів, які обіцяли тілесний та емоційний відпочинок.

У такому стані я вперше побачив Рембрандтового “Блудного сина” на дверях офісу Сімон. Щойно мій погляд зупинився на цій репродукції, я відчув, як закалатало моє серце. Репродукція, вочевидь, зачепила мене тому, що після довгої подорожі та постійного спілкування з різними людьми ці ніжні обійми батька з сином стали вираженням того, чого я прагнув серцем у той момент. Насправді то я був сином, виснаженим довгими мандрами; я хотів, щоб мене хтось обійняв; я шукав дім, де можна почуватися захищеним. Син, який повернувся додому, – тільки ним я тоді був і тільки ним прагнув бути. Я так довго перебував у різних місцях, де дискутував, просив, переконував і втішав! А тепер бажав лише одного: спокійно відпочити там, де відчуваю, що не чужий, де почуватимусь як удома.

Упродовж наступних років у моєму житті відбулося багато подій. Попри те, що моя втома вже не нагадувала про себе, і я повернувся до звичного ритму життя, навчав та подорожував, усе ж зауважу, що жодний вияв емоційної підтримки не зачіпав мою душу так глибоко, як обійми батька з сином на картині Рембрандта. Завдяки їй я раптом відчув пробудження свого внутрішнього “я”, далеко відмежованого від усіх перепадів та клопотів нашого метушливого життя. Картина пробудила в мені щось таке, що виражає безнастанне стремління людського духу, прагнення до остаточного повернення, до досягнення відчуття безпеки та постійного пристановища. Моє життя було насичене багатьма подіями; я чимало спілкувався з людьми, відвідував різні місця – а перед очима стояла сцена повернення блудного сина додому, яку я нещодавно побачив і не міг забути; цей епізод усе більше і більше впливав на моє духовне життя. Прагнення до свого постійного пристановища, привнесене у мою свідомість побаченою картиною, сильнішало та глибошало, а її творець ставав для мене вірним товаришем і провідником.

Через два роки після того, як уперше побачив репродукцію картини Рембрандта, я залишив посаду викладача Гарвардського університету й повернувся у Тролі, у спільноту Лярш-Ковчег, щоб провести там цілий рік. Метою мого приїзду сюди було бажання визначити, чи я справді покликаний жити з розумово неповносправними особами в одній зі спільнот Лярш-Ковчег. Упродовж цього року я відчував особливу духовну близькість із Рембрандтом та його “Блудним сином”. Зрештою, я ж шукав новий дім. Здавалося, що тепер Бог дарував мені особливого друга – великого

голандського художника. Ще до кінця року я вирішив, що Лярш-Ковчег стане моєю новою домівкою і що я приєднаюся до спільноти Дейбрейк – однієї зі спільнот Лярш-Ковчег, розташованої в Торонто.

Картина

Незадовго до того, як я залишив Тролі, мої друзі – Боббі Мессі та його дружина Дана Роберт – запросили мене поїхати з ними до Радянського Союзу. Я відразу ж погодився, бо зрадів, що побачу оригінал картини Рембрандта, оскільки вже давненько довідався, що 1766 року Катерина II придбала його для музею Ермітаж у Санкт-Петербурзі, де він зберігається і досі. (Після революції Санкт-Петербург перейменовано на Ленінград, а зовсім нещодавно місту повернули його первісну назву). Я й не мріяв, що зможу побачити це полотно так швидко. Навіть бажання побувати в країні, яка здавна неабияк впливала на мої думки, емоції та почуття, видавалося абсолютно буденним порівняно з нагодою побачити на власні очі картину, що дала мені змогу відчутти найглибші порухи мого серця.

Щойно від'їхавши, я вже знав, що моє рішення назавжди приєднатися до спільноти Лярш-Ковчег тісно пов'язане з поїздкою до Радянського Союзу. Я був упевнений, що ланкою, яка пов'язувала ці дві події, є “Блудний син”. Якимсь дивним чином я відчував, що, споглядаючи цю картину, зможу прилучитися до таємниці “повернення додому” в досі невідомий мені спосіб.

Прибувши в затишне місце після виснажливого лекційного туру, я зрозумів, що повернувся додому.